

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

Profielwerkstuk De Bouwfraude

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

Inhoudsopgave:

Pagina's:	Onderwerp:
3:	Inleiding.
3:	Wat houdt de Bouwfraude precies in?
4:	Hoe is de Bouwfraude ontdekt?
5:	Wie onderzocht de Bouwfraude?
6:	Wie is er schuldig bij de Bouwfraude?
7:	Hoe wordt bepaald welk bouwbedrijf welke aanbesteding krijgt?
7:	Wat is een aanbesteding?
8:	Is dit in de loop van de tijd veranderd?
9:	Wat is een schaduwboekhouding?
9:	De bedrijven die betrokken zijn bij de Bouwfraude.
11:	Hoe is de Bouwfraude mogelijk geweest?
11:	Conclusie.
12:	Bronvermelding.

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

Inleiding:

Voor school moet iedere vijfde klasser een profielwerkstuk maken.

Vorig jaar hebben alle toekomstige vijfde klassers, dus op dat moment nog vierde klassers uitleg gekregen van meneer Termeer, wat hij goed deed. Ik snapte alles.

In de vijfde klas, kregen we direct na de zomervakantie weer uitleg. En je moest je partner gaan bepalen. Ik zou het samen gaan doen met Caspar Smits. Ons onderwerp zou de Bouwfraude zijn. We hadden voor dit onderwerp gekozen, omdat het toen erg actueel was, en het interesseerde ons. Want de bouwfraude is iets waar heel Nederland nadeel van ondervond. Maar om verschillende redenen moest ik alleen verder.

Voor u ligt nu ook het werkstuk over de bouwfraude.

De bouwfraude is en was een groot probleem. Verschillende bouwbedrijven hebben de overheid opgelicht door middel van samen prijsafspraken te maken.

Mijn onderzoeksopzet is:

Ik ga onderzoeken hoe het mogelijk is geweest dat de overheid zich zo heeft kunnen laten oplichten. Dit zal ik gaan doen met behulp van de volgende deelvragen:

- 1: Wat houdt de bouwfraude precies in?
  - Hoe is de bouwfraude ontdekt?
  - Wie onderzocht de bouwfraude?
- 2: Wie is er verantwoordelijk geweest voor de bouwfraude/ wie heeft de bouwfraude gepleegd?
- 3: Hoe wordt bepaald welk bouwbedrijf welke aanbesteding krijgt?
  - Wat is een aanbesteding?
  - Is dit in de loop van de tijd veranderd?
- 4: Wat is een schaduwboekhouding?
- 5: Welke bedrijven zijn betrokken bij de bouwfraude?
  - Wat voor soort bedrijven zijn het?

Na deze vragen beantwoord te hebben, ga ik de hoofdvraag beantwoorden.

Vervolgens zal ik een eindconclusie geven.

De hoofdvraag luidt:

Hoe is de bouwfraude mogelijk geweest?

Wat houdt de bouwfraude precies in?

Mijn hypothese bij de eerste deelvraag is: De Bouwfraude is, dat bedrijven door middel van geheime prijsafspraken (hun zogeheten schaduwboekhoudingen) de overheid hebben opgelicht. Het gaat volgens mij vooral om de schaduwboekhouding die Ad Bos aan het licht bracht, en ook de schipholtunnel waar veel problemen bij waren. De schipholtunnel was veel in het nieuws.

Mijn onderzoek:

Wat de 'bouwfraude' wordt genoemd, gaat eigenlijk over twee onderwerpen. De eerste is de zaak rond de 'schaduwboekhouding' van het bouwbedrijf Koop Tjuchem uit Groningen en de fraude bij de bouw van de Schipholtunnel.

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

De 'schaduwboekhouding':

In deze zaak staat centraal de schaduwboekhouding van het bouwbedrijf Koop Tjuchem. Deze boekhouding zou volgens Justitie (www.bouwfraude.nl) bewijzen dat in de bouwwereld een zwart betalingssysteem bestaat waarbij opdrachtgevers te hoge kosten in rekening zouden krijgen. Op deze manier probeerden bouwbedrijven de, soms hoge, kosten bij het maken van offertes bij openbare inschrijvingen, te compenseren. Sinds begin de jaren negentig zijn dit soort afspraken verboden. Tot die tijd was een rekenvergoeding (dat is een vergoeding die de opdrachtgever moet betalen omdat een bedrijf kosten maakt om een goede offerte te maken, ook al krijgt het bedrijf niet de opdracht) gebruikelijk.

Citaat Ad Bos: "De overheid, maar ook grote instellingen en organisaties, zouden daarbij voor grote bedragen worden opgelicht." (uit 'Bouwfraude' van Cok Bos)

Het Openbaar Ministerie heeft na langdurige onderhandelingen met Ad Bos de drie ordners boekhouding gekregen. Een rechteam van zo rond de 20 man onderzocht deze zaak.

De fraude bij de bouw van de schipholtunnel:

De tweede zaak speelt bij de bouw van de Schipholtunnel. Het Openbaar Ministerie in Haarlem heeft vastgesteld dat de drie bedrijven die dit project hebben uitgevoerd schuldig zijn met het vervalsen van facturen, (www.bouwfraude.nl) opdrachtbronnen en financiële overzichten. De vervalsing bestond uit het (doen) opmaken van facturen voor werkzaamheden die in werkelijkheid niet waren verricht. Tevens werd gewerkt met valse en vervalste opdrachtbronnen en financiële overzichten.

(www.om.nl/basis/bouwfraude2.htm) Dat is gebeurd in periode 1990-1998. De valsheid bestond uit het opmaken van facturen voor werkzaamheden die in werkelijkheid niet verricht waren. Het gaat hierbij om VOF Combinatie Schiphol Spoortunnel (KSS), Strukton Betonbouw BV en Hollandse Beton- en Waterbouw BV (HBW).

Hoe is de bouwfraude ontdekt?

De voormalige directeur van bouwbedrijf Koop Tjuchem uit Groningen, de heer Ad Bos heeft de bouwfraude aan het licht gebracht. Hij was dus de klokkenluider (iemand die een zaak aan het licht brengt). De heer Ad Bos kreeg een keer op een avond (volgens hem) de schaduwboekhouding in drie A3 mappen in een plastic tas. Deze vond hij thuis aan zijn deur. De heer Ad Bos ging met deze schaduwboekhouding naar justitie. Justitie had toen alleen nog een vage gedachte dat er zo'n schaduwboekhouding zou bestaan.

Het overhandigen van de schaduwboekhouding aan Justitie ging als volgt: (uit het boek van Cok Bos, Bouwfraude)

Cok Bos had de schaduwboekhouding van zijn broer Ad ontvangen. Zijn broer Ad Bos zou nog moeten komen op een tevoren afgesproken plaats in Nederland, maar was als altijd te laat.

De rechercheurs van het Korps Landelijke Politie Diensten zouden op 13 november 2001 in een groene Volvo komen. De heren Bos dachten dat er misschien wel een overval zou kunnen gebeuren, en dus dat de schaduwboekhouding zou verdwijnen. Cok deed als voorzorg een groot deel van de schaduwboekhouding onder zijn blouse in zijn broek, wat niet opviel. Zij zouden opgehaald worden. Een man komt naar Cok Bos toe en identificeerde zich, het was Postma van de landelijke recherche. Het resterende deel van de schaduwboekhouding werd in de achterbak neergelegd. Toen ook Ad Bos er was reden ze richting het ministerie van Justitie. Daar aangekomen werden ze ontvangen door een ontvangstcomité. Men was op weg richting de minister van Justitie. Bij de officier waren ook drie ambtenaren van de Nma (Nederlands Mededingings autoriteit). De koffie werd verzorgd en het gesprek kon beginnen. Minister Korthals zei meteen dat hij moest gaan. Cok Bos pakte de ordners met daarin de schaduwboekhouding en begon een soort van striptease om het missende deel ook aan Justitie te leveren. De missie van Cok Bos was volbracht, hij moest de schaduwboekhouding bij Justitie afleveren. Korthals (die nog gebleven was) keek ongeïnteresseerd de boeken in. De minister tekende met veel moeite een ontvangstbewijs en zei dat de boeken gratis waren, dus dat Bos er niets voor betaald kreeg. Daarna mochten Cok en Ad Bos zoals het boek vermeldt 'oprotten'.

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

Wie onderzocht de bouwfraude?

De bouwfraude werd onderzocht door de parlementaire enquête commissie bouwnijverheid. Zij onderzocht of de bouwbedrijven zich schuldig hebben gemaakt aan het overtreden van de wet, met name op het gebied van het maken van onderlinge afspraken over het verkrijgen van werk en de prijs daarvan. Dit onderzoek begon op 22 augustus 2002 om 10.00 uur). Het eindrapport van de parlementaire enquête commissie is op 12 december 2002 verschenen. Deze commissie bestaat uit 8 mensen: Marijke Vos (voorzitter, GroenLinks), M. Pe (Griffier), J. ten Hoopen (ondervoorzitter, CDA), J.M.A.M. De Wit (SP),

A Th. Duivesteijn (PVDA), C.G. van der Staaij (SGP), H.J.C Smulders (LPF), W.I.I van Beek (VVD).

Deze commissie die staat weer boven een groep. Deze groep bestaat zoal uit rechercheurs die invallen hebben gedaan bij verdachte bedrijven.

Verder onderzocht de NMa en het Openbaar Ministerie verboden onderlinge afspraken tussen bedrijven. De NMa de periode na 1998, het Openbaar Ministerie over de periode ervoor. Daarnaast onderzoekt het OM (Openbaar Ministerie) of er sprake is geweest van andere niet-toegestane activiteiten, zoals het omkopen van ambtenaren (Paul Wouters van AVBB.nl)

Conclusie:

De hypothese die ik aan het begin van dit hoofdstuk stelde, is naar mijn idee juist. De bouwfraude gaat inderdaad over de schaduwboekhouding die door Ad Bos aan het licht is gebracht en over de fraude in de Schipholtunnel. Verder is het juist dat de bouwfraude onderzocht werd door de parlementaire enquête commissie. Wat ik door dit onderzoek te weten ben gekomen is dat de bouwfraude ook door de NMa en het OM werd onderzocht.

De Schipholtunnel tijdens de bouw

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

Wie is er schuldig bij de bouwfraude?

Hypothese:

Ik denk dat de bouwbedrijven (want die hebben gefraudeerd) en ambtenaren (want die hebben informatie doorgelekt) verantwoordelijk zijn voor de bouwfraude. De accountants zijn naar mijn idee ook schuldig, maar minder schuldig dan de bouwers, ook al hebben zij jaarrekeningen goedgekeurd terwijl ze niet klopten. Dit alles is mij al een beetje bekend, omdat ik redelijk laat aan het project begonnen ben, maar wat ik al wel veel eerder dacht was dat de bouwbedrijven schuldig zouden zijn aan de bouwfraude.

De bouwbedrijven:

Zoals algemeen bekend hebben de bedrijven onderling prijsafspraken gemaakt.

Ze zijn met z'n allen gezellig rondom de tafel gaan zitten, samen met een ambtenaar van de overheid. Ze hebben samen kartelafspraken (onderlinge prijsafspraken over hoeveel geld ze gaan vragen voor een opdracht, dit gebeurt door met verschillende bedrijven rondom de tafel te gaan zitten en prijzen met elkaar te vergelijken) gemaakt, wat dus volgens de wet ten strengste verboden is. Ze hebben de overheid (en uiteindelijk de Nederlandse burger) opgelicht. De bouwbedrijven hebben onderling afgesproken wie het werk zou doen en voor hoeveel. Het extra gerekende geld werd verdeeld over de overige medebetrokken bedrijven.

De bedrijven deden volgens Cok Bos aan een onderhandse aanbesteding (uit het boek: Bouwfraude van Cok Bos). Het begrip aanbestedingen leg ik verder uit in het hoofdstuk; Hoe wordt bepaald welk bedrijf welke aanbesteding krijgt? De bedrijven moesten bij deze aanbesteding wel iemand hebben die wist hoeveel de overheid wilde besteden. Door te weten te komen hoeveel de overheid wilde besteden kochten de bouwbedrijven de ambtenaren om, dit werd onder andere gedaan door ambtenaren snoepreijes te geven of auto's, enzovoort.

De overheid:

De overheid is na mijn idee ook schuldig aan de bouwfraude.

Ex-minister Korthals van Justitie bood de frauderende bedrijven een schikking aan. De bedrijven moesten ieder 1 miljoen euro betalen. Maar de bedrijven hadden voor zo gigantisch veel geld gefraudeerd dat ze er, ook na de schikking, nog fors aan overhielden. Justitie heeft dan ook niet goed gehandeld. Ze hebben geen diep genoeg onderzoek (www.om.nl) gedaan naar wat er eigenlijk aan de hand was.

De ambtenaren van de overheid:

De ambtenaren hebben zich heel gemakkelijk laten omkopen door de bedrijven. Het gaat hier om zeker 50 ambtenaren (<http://www.omroep.nl>). Citaat van Ad Bos tijdens programma Zembla van 13 december 2002: "Bij Rijkswaterstaat werken zeker vijftig ambtenaren, die zich laten omkopen door bouwbedrijven. In ruil voor gunsten en steekpenningen betaalt Rijkswaterstaat deze bouwbedrijven bij aanbestedingen van infrastructurele werken een veel hogere prijs." De bedrijven gaven de ambtenaren geschenken die uitliepen van een paar kerstpakketten per jaar tot auto's en snoepreijes. De ambtenaren speelden in de bouwfraude een zeer belangrijke rol. Ze moesten aan de bouwbedrijven doorgeven hoeveel de overheid voor een bepaalde opdracht maximaal wilde uitgeven. Dit ging dus makkelijk door de ambtenaren om te kopen.

Accountants:

De accountants zijn verder niet hoofdelijk aansprakelijk bij de bouwfraude. Ze zijn wel voor een deel schuldig. Omdat de accountants (volgens het eindverslag van de parlementaire enquête commissie, bladzijde 166-167) hun werkwijze (controleren van jaarrekeningen) niet goed hebben uitgevoerd. Ze hebben jaarrekeningen goedgekeurd die niet klopten. De accountants hadden dus beter moeten kijken of er geen foute gegevens in stonden, die te maken hadden met de bouwfraude.

Mijn conclusie:

Mijn conclusie is dat de bouwbedrijven hoofdelijk schuldig zijn aan de bouwfraude. Zij hebben alles in werking gezet, en hebben alles opgevoerd. Hier bedoel ik mee dat ze ambtenaren zover hebben gekregen (d.m.v. omkoping) om informatie aan de bedrijven door te lekken. Kartelafspraken zijn sinds 1993 verboden in Nederland, het is nu strafbaar. De bedrijven hebben nu (jaren na 1993) onderling kartelafspraken met elkaar gemaakt, waar de overheid de dupe van werd. Maar de overheid heeft natuurlijk geld nodig, en dit komt voornamelijk binnen door de belastingen die de burgers moeten betalen. En als de overheid meer moet uitgeven dan zullen de belastingen stijgen, en dit is dus nadelig voor de Nederlandse burger. Dus de eigenlijke

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

---

gedupeerden zijn toch wel de burgers.

En dan is het natuurlijk ook zo dat de bazen van de bouwbedrijven er financieel beter op zijn geworden, ook al moeten ze net zoals de rest van het volk in Nederland belasting betalen. Maar omdat de bazen van de bouwbedrijven zoveel verdiend hebben door deze bouwfraude gingen ze er nog heel erg dik op vooruit.

Openbare verhorende openbare verhoren v/d enquête commissie bouwfraude

Hoe wordt bepaald welk bouwbedrijf welke aanbesteding krijgt?

Mijn hypothese is dat elk bouwbedrijf de aanbesteding heeft gekregen die het beste bij dat bedrijf paste, of een bedrijf iets goedkoper kon doen dan een ander bedrijf of op dat moment wat personeel over had. Ik denk dat een aanbesteding plaatsvond in overleg met bouwbedrijven onderling, ze maakten onderling afspraken wie de opdracht zou doen en voor hoeveel, maar wel zo dat ieder bouwbedrijf er op vooruit ging.

Wat is een aanbesteding?

Mijn onderzoek:

In de schaduwboekhouding van Koop Tjuchem zijn onderlinge afspraken beschreven. De boeken bestaan uit bladzijden met diverse kolommen waarin onder andere het werk staat dat door de opdrachtgevers is aanbesteed, het aantal aannemers dat met de aanbesteding heeft meegedaan en de bedragen die erbij betrokken waren. (Bouwfraude van Cok Bos)

Belangrijke bouwopdrachten, zoals de aanleg van een nieuwe weg, worden aan de aannemer met de laagste offerteprijs toegekend. Hiervoor is een inschrijvingssysteem in het leven geroepen dat aanbesteding heet. Bouwers die het werk aankunnen (die dus voldoende geld, personeel en materialen hebben om een bouwproject uit te kunnen voeren) en die geïnteresseerd zijn in het bouwproject, krijgen van de opdrachtgever, bijvoorbeeld een gemeente, een nauwkeurige werkbeschrijving in handen. Het bedrijf rekent vervolgens uit wat het werk aan materialen, gereedschappen en manuren zou moeten kosten en komt zo (inclusief de winst) tot een eindprijs. Normaal gesproken wordt deze eindprijs meegenomen naar een aanbesteding, waaraan meerdere aannemers meedoen, die ieder op hun beurt zo'n berekening hebben gemaakt.

Voor 1993 was het toegestaan dat diegene die bij een aanbesteding het werk kreeg, de andere aannemers een vergoeding betaalde omdat ze veel uren hadden besteed aan het uitrekenen van het werk. De aannemers kenden elkaar goed; zij zagen elkaar regelmatig bij vele aanbestedingen. Het werd een gewoonte vooraf met elkaar rond de tafel te gaan zitten om de prijzen te vergelijken. In die gesprekken werd de aannemer met de laagste prijs het werk gegund en hij/zij kon en mocht vervolgens zijn prijs verhogen. De andere aannemers, die met de aanbestedingen meededen, kregen van de aannemer die het werk mocht gaan doen, een vergoeding. De hoogte daarvan stond in relatie met het bedrag waarmee de 'goedkoopste' aannemer de kosten van het aanbestede werk had verhoogd. Deze vergoeding kon daardoor extreme vormen aannemen. (Bouwfraude van Cok Bos, bladzijde 19 t/m 24)

Bijvoorbeeld: bedrijf A vraagt voor een aanbesteding 300000 euro, bedrijf B vraagt 400000 Euro en bedrijf C vraagt 200000 Euro. Deze drie bedrijven gaan met elkaar om de tafel zitten en afspreken wie het werk krijgt.

De bedrijven moeten wel weten wat de opdrachtgever maximaal wil besteden, dit kan door middel van corrupte ambtenaren. Stel de opdrachtgever wil maximaal 280000 Euro besteden. Dan doen de bedrijven het als volgt: Bedrijf C verhoogd zijn prijs tot 279000 Euro. Bedrijf C krijgt het werk en de 79000 Euro worden eerlijk onder de andere bedrijven verdeeld.

Een aanbesteding kan openbaar zijn, maar ook onderhands. Bij een openbare aanbesteding kan iedere aannemer

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

---

meedoen, die aan de eisen voldoet. De eisen zijn dat ze voldoende krediet moeten hebben en voldoende werkervaring. Een onderhandse aanbesteding wordt gegund aan enkele van te voren gekozen bedrijven, die hiervoor worden uitgenodigd. Om het werk te kunnen berekenen, vraagt een aannemer een bestek (het plan, wat er moet gebeuren) en tekeningen aan. Hierin staat precies beschreven hoe het werk gemaakt moet worden en met welke materialen. Als het bestek degelijk is gemaakt, kan de opdrachtgever de prijzen met elkaar vergelijken en op grond daarvan de aannemer met de laagste prijs uitnodigen om het werk te maken. Vervelend is het voor de opdrachtgever als de bedrijven met elkaar de prijzen hebben vergeleken, want dit kan leiden tot een stijging van de prijs voor de opdracht die gedaan moet worden. Bij de bouwfraude ging het om openbare aanbestedingen. De bedrijven hebben volgens de enquêtemissie bouwfraude gemiddeld de prijzen met 8.8% verhoogd.

In de wet staat dat aannemers van tevoren geen afspraken met elkaar mogen maken, omdat er dan te hoge bedragen gevraagd kunnen worden.

In de aannemerswereld spreekt men ook van werktegoed. Dit houdt in dat als bedrijven onderling prijsafspraken maken, waardoor een bepaald bedrijf de opdracht moet missen, dat zelfde bedrijf een volgende keer de opdracht wel mag uitvoeren. Dus bedrijf A mag een opdracht uitvoeren, en bedrijf B krijgt de opdracht de volgende keer. Dit steeds in onderling overleg. Het maken van onderlinge afspraken heeft pas zin als bekend is voor welk budget bijvoorbeeld de gemeente bereid is het werk te laten verrichten. Soms was het nodig dat ambtenaren op belangrijke posities bij de gemeente, een beetje werden geholpen om informatie door te lekken. Dat kon met een enveloppe met veel geld erin, of door een auto met een caravan te geven, of door vakanties weg te geven, of extra kerstpakketten, enzovoort. Deze manier van werken werd toegepast op de vele aanbestedingen in Nederland per dag. In alle takken van de bouw.

Voor de overheid was het duidelijk dat het systeem van de toegestane afspraken (de voor 1993 toegestane kartelafspraken) een gevaar van met zich meedroeg, die kon leiden tot fraude.

Vanaf toen (1993) was het verboden om onderling afspraken te maken.

Is dit in de loop van de tijd veranderd?

Voor 1993 was het toegestaan om onderling prijsafspraken te maken. Dit gebeurde dus volop. Maar waar men geen rekening mee hield was dat de bedrijven onderling afspraken gingen maken en dus zo de prijs sterk kon verhogen. Dit deden ze, zodat uiteindelijk de overheid meer geld moest gaan betalen en dus dat de bedrijven er beter van zouden worden. Om zo'n opdracht te kunnen betalen moet je als overheid meer geld zien binnen te krijgen. Dit deden ze door de belastingen te verhogen. Dit is dus nadelig voor de Nederlandse belastingbetaler.

Mijn conclusie:

De hypothese die ik aan het begin van dit hoofdstuk gaf klopt niet helemaal. Ik dacht dat elk bouwbedrijf de aanbesteding kreeg die het beste bij dat bedrijf paste. Dit klopt niet, omdat de bedrijven onderling bij elkaar zijn gaan zitten en de prijzen met elkaar hebben vergeleken. Het bedrijf dat de laagste prijs vroeg kreeg de opdracht. Maar d.m.v. corrupte ambtenaren kon de prijs van het goedkoopste bedrijf opgevoerd worden tot net onder de prijs die de overheid er maximaal aan wil besteden. De extra marge werd verdeeld onder de bedrijven. Wat ik wel goed gedacht had was dat de bedrijven onderling afspraken maakten. Wat ik verder nog te weten ben gekomen is dat er 2 verschillende soorten aanbestedingen zijn, onderlinge - en openbare aanbestedingen. at ik ook niet wist was dat kartelafspraken tot 1993 legaal waren.

De bouw van de Schipholtunnel

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

Wat is een schaduwboekhouding?

Mijn hypothese:

Een schaduwboekhouding is volgens mij dat de bestedingen die achter zijn gehouden die eigenlijk op papier moesten komen te staan, bijvoorbeeld auto's van de zaak, reisesjes om mensen (ambtenaren) om te kopen.

Mijn onderzoek:

Een schaduwboekhouding is een boekhouding naast een officiële boekhouding. Bedrijven hebben in het verleden afspraken met elkaar gemaakt wie welk werk zou mogen gaan doen. Die afspraken (ze waren volgens de wet vanaf 1993 verboden) werden vastgelegd in de zogeheten schaduwboekhouding.

Een voorbeeld van een schaduwboekhouding is de beroemde Schaduwboekhouding die bij Ad Bos thuis geleverd was. Deze schaduwboekhouding was afkomstig van het bedrijf Koop Tjuchem die in Groningen gevestigd is. Ad Bos is de ex-directeur van Koop Tjuchem.

Mijn conclusie:

Mijn hypothese is juist. Een schaduwboekhouding is inderdaad een boekhouding waar bestedingen instaan die achtergehouden zijn.

Bladzijde uit de schaduwboekhouding van het bedrijf Koop Tjuchem

De bedrijven die betrokken zijn bij de bouwfraude:

Mijn Hypothese:

Ik denk dat de bedrijven Strukton groep, Ballast Nedam, BAM/NBM/HBG, Heijmans, Koop Tjuchem en Volker wessels Stevin (KWS) aan de bouwfraude hebben meegewerkt, omdat dit grote bedrijven zijn die tevens ook erg bekend zijn. Ze hebben een goede naam. De bedrijven zijn denk ik bouwbedrijven.

De bedrijven:

Strukton groep: Dit is een Spoorwegbedrijf. Tot anno 2002 is dit bedrijf nog van de NS. Strukton zou gefraudeerd hebben met de Schipholspoortunnel. Dit bouwbedrijf doet vooral de grote spooropdrachten, maar zit ook in de wegen- en bruggenbouw. Dit bedrijf is gevestigd in Utrecht en is betrokken bij de bouw van de Schipholtunnel.

Ballast Nedam:

Over de rol van dit bedrijf is weinig bekend. Het bedrijf blijft ontkennen dat het betrokken is geweest bij de bouwfraude. Maar Ballast Nedam komt wel in de schaduwboekhouding voor van Koop Tjuchem. De naam Ballast Nedam is ook wel bekend bij de bouw van de schipholspoortunnel en de luxe busbaan Zuidagent (deze busbaan ligt in Haarlem (www.google.com), een plaatje ervan ziet u op de volgende pagina). Het bedrijf zit ook in de wegen- en bruggenbouw. Dit bedrijf is gevestigd in Nieuwegein. Dit bedrijf is betrokken bij de fraude van de Schipholtunnel.

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

BAM/NBM/HBG:

deze combinatie van BAM NBM is vooral via HBG-dochter HBW (het huidige HBG Civiel) betrokken bij de bouwfraude. Dat bedrijf zat samen met Strukton in de inmiddels beruchte Schipholtunnel. Daarnaast komen BAM NBM en HBG allebei voor in de schaduwboekhouding. Dit bedrijf is gevestigd in Bunnik en is betrokken bij de fraude van de Schipholtunnel.

Heijmans:

Deze naam is minder bekend, maar Heijmans wordt toch gerekend tot een van de grote bedrijven in de bouwwereld. Dit bedrijf houdt zich vooral bezig met infrastructurele projecten. Heijmans wordt ook verdacht voor fraude bij de bouw in Arnhem bij het Gelredome. Maar Heijmans ontkent dat het betrokken is bij deze fraude. Dit bedrijf is gevestigd in Rosmalen. Het is betrokken bij de fraude van de Schipholtunnel.

Koop Tjuchem:

met dit bedrijf is de bouwfraude begonnen. Het werd door Ad Bos, de voormalige directeur door de schaduwboekhouding naar buiten gebracht. Koop Tjuchem houdt zich vooral bezig met infrastructurele projecten. Dit bedrijf is gevestigd in Groningen. Het is betrokken bij de bouwfraude van de schaduwboekhouding en die van de Schipholtunnel

Koninklijke Volker Wessels Stevin (KWS):

dit bedrijf is heel groot. In de schaduwboekhouding van Koop Tjuchem komt KVWS een paar keer voor. Dit bedrijf houdt zich vooral bezig met de wegebouw. Dit bedrijf is gevestigd in Utrecht. Dit bedrijf is betrokken bij de bouwfraude van de Schipholtunnel.

Bruil:

Dit bedrijf is ook betrokken bij de bouwfraude. Dit bedrijf houdt zich met name bezig met de wegebouw, maar het bouwt ook huizen en grote gebouwen. Maar dit bedrijf is vooral gespecialiseerd op het gebied van de wegebouw. Dit bedrijf is gevestigd in Ede.

Tramcom:

Dit bedrijf is ook betrokken bij de bouwfraude. Het bedrijf wordt verdacht van fraude bij de aanleg van de tramlijnen. Het bedrijf houdt zich vooral bezig met trams.

Mijn conclusie:

Ik had niet verwacht dat er zoveel bedrijven meegewerkt zouden hebben aan de bouwfraude. Ik zelf weet dat drie bedrijven (HBG, Strukton en Ballast Nedam), een schikking is aangeboden van in totaal 3 miljoen euro. Dus ieder bedrijf een schikking van 1 miljoen euro. Deze betrokken bedrijven zijn grote bedrijven. Ze hebben een jaarlijks een hele grote omzet.

Een van de haltes van de busbaan Zuidangent in Haarlem.

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

Hoofdvraag:

Hoe is de bouwfraude mogelijk geweest?

Een vraag die bij deze hoofdvraag om de hoek komt kijken is, in welke mate heeft de overheid zich laten oplichten?

Het is niet alleen de schuld van de overheid zelf. De overheid had natuurlijk beter moeten opletten en eerder aan de bel moeten trekken toen ze dachten dat het er allemaal niet zo eerlijk aan toe ging.

Er is ook geen echte schuldige te vinden. Ik vind dat de bedrijven (want die hadden geen prijsafspraken mogen maken) en de ambtenaren (want die hebben hele belangrijke informatie doorgelekt aan de bouwbedrijven) schuldig zijn aan de bouwfraude. Want zonder die corrupte ambtenaren kon deze bouwfraude vrijwel voorkomen kunnen worden, want dan hadden de bedrijven geen idee wat de overheid maximaal wilde uitgeven.

De rol van de overheid, wat ze tenminste hebben gedaan om de bouwfraude te voorkomen is ook niet helemaal goed verlopen. Ex-minister van Justitie, minister Korthals, heeft zelf ook niet goed gehandeld. Hij lichtte de kamer verkeerd in en gaf drie bedrijven een schikking van in totaal drie miljoen euro. Zodat ze van alle problemen af zouden zijn. De bedrijven vonden dit natuurlijk niet erg, want ze hadden voor veel meer gefraudeerd. Ze zouden er, ook na de schikking, op voor uit gaan.

Dus ik kan eigenlijk zeggen dat de overheid zelf ook schuldig is aan de bouwfraude. Ze hadden eerder moeten ingrijpen, en niet de vermoedens die ze toen hadden laten varen. De hoofdschuldigen blijven wel de bedrijven samen met de ambtenaren van de overheid.

De kartelafspraken die de bedrijven onderling gemaakt hebben waren verboden. Maar dit soort afspraken waren legaal tot 1993. Toen kwam er een nieuwe wet die kartelafspraken zouden verbieden. Want de overheid begon toen in te zien dat kartelafspraken alleen maar nadelig waren voor de overheid en dus uiteindelijk voor de Nederlandse belastingbetalers.

De overheid zal beter moeten opletten om afspraken, die bij de bouwfraude gemaakt zijn, te voorkomen. Al zal dit heel moeilijk zijn. De ambtenaren die betrokken waren moeten op het matje geroepen worden en vervangen worden door eerlijke mensen die geen informatie doorlekken. De regels zullen veel strenger moeten zijn en de overheid zelf moet veel eerder een onderzoek beginnen als ze vermoedens hebben van fraude zaken.

Conclusie:

Ik heb nu dit profielwerkstuk gemaakt, met de bedoeling om dieper op het onderwerp “De Bouwfraude” in te gaan.

Ik kan zelf concluderen dat de Bouwfraude nooit had mogen gebeuren. De bedrijven die meegedaan hebben aan de Bouwfraude staan nu ook (wel verdiend) op een zwarte lijst. Dit hebben ze aan zich zelf te danken. Maar een vraag die komt opborrelen is wat er gebeurd zou zijn als klokkenluider Ad Bos, voormalig directeur van Koop Tjuchem, niet naar buiten was gekomen met de schaduwboekhouding van zijn bedrijf.

Dankzij hem is er een groot onderzoek opgezet, het werd onderzocht door het Openbaar Ministerie, het Nma en natuurlijk de parlementaire enquête commissie Bouwfraude. Wat deze onderzoeken allemaal hebben opgeleverd is duidelijk. De bouwbedrijven hebben zich schuldig gemaakt aan, door middel van onderlinge en illegale prijsafspraken, illegale prijsverhoging. Dit ging met behulp van het doorlekken van informatie door ambtenaren van Rijkswaterstaat.

Wat er nu gebeurd is, mag natuurlijk niet nog eens gebeuren. Wat er dus nodig is, is een oplossing waardoor dit soort gebeurtenissen, zoals bijvoorbeeld de Bouwfraude, niet meer voorkomen.

Als ik een oplossing moest bedenken zal mijn oplossing zijn: Als de overheid weer iets wil laten bouwen, moeten zij enkele bedrijven aanstellen die het werk aankunnen. Deze bedrijven moeten allemaal (niets wetend van elkaar) bij de overheid langskomen om hun prijs te geven. Vervolgens als alle bedrijven bij de overheid zijn langs gekomen, zal de overheid het bedrijf kiezen die de laagste prijs vraagt. Natuurlijk, deze oplossing is niet waterdicht. Dat is niets. Een echte oplossing is er dan ook niet. Men kan alleen beter opletten of er niet iets mis is, zoals bij deze bouwfraude wel het geval was. De overheid wist al eerder dat er iets mis was, maar deed niks.

Tot slot wil ik nog zeggen dat ik het erg leuk gevonden heb om dit profielwerkstuk te maken. In het begin dacht

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels

© havovwo.nl

---

ik van: “zo, de Bouwfraude is nogal wat.” Maar na een tijdje begon ik het echt interessant te vinden en zeker ook leuk. Ik heb er veel uren in gestoken om dit profielwerkstuk met dit resultaat te presenteren. Ik heb het met veel plezier gedaan. Ik ben door middel van het maken van dit profielwerkstuk veel meer te weten gekomen over de Bouwfraude. Ik kijk er nu op een andere manier naar dan voorheen.

Einde profielwerkstuk.

Bronvermelding:

Hoe is de Bouwfraude mogelijk geweest: Alle tekst die ik getypt heb bij de deelvragen. De plaatjes komen net zoals de rest van www.google.com onder het kopje; plaatjes bouwfraude.

Wat houdt de Bouwfraude precies in:

Eindverslag van de Parlementaire enquêtecommissie bouwfraude bladzijdes 42, 262 t/m 266.

- Internet:
  - www.openbaarministerie.nl
  - www.gelderlander.nl
  - www.trouw.nl
  - www.bouwfraude.nl
  - www.bouwwereld.nl
  - www.avbb.nl
- Krantenartikelen:
  - Beschuldigen doe je met een glimlach (Gelderlander, 23-08-2002)
  - Getuigenverhoren schetsen foute bouwwereld (Gelderlander, 23-08-2002)
  - Enquête bouwfraude van start (Telegraaf, 30-08-2002)
  - Risico's op bouwmarkt kosten altijd geld (Volkskrant, 30-09-2002)
- Boeken:
  - Bouwfraude van Cok Bos. Uitgeverij Strengtholt, 2002. ISBN:90-5860-181-1 Bladzijdes:11 t/m 13.
- Plaatjes :
  - www.Google.com, onder het kopje; plaatjes bouwfraude.

Wie is er schuldig bij de Bouwfraude:

Eindverslag van de Parlementaire enquêtecommissie bouwfraude bladzijdes 202, 203 en 262.

- Internet:
  - www.bouwfraude.nl
  - www.avbb.nl
  - www.openbaarministerie.nl
  - www.bouwwereld.nl
- Krantenartikelen:
  - Getuigenverhoren schetsen foute bouwwereld (Gelderlander, 23-08-2002)
  - Toch dubbele boekhouding bij Heijmans (Gelderlander, 5-09-2002)
  - Aannemers dreven prijs wel op (Gelderlander, 6-09-2002)
  - Bowers: we deden niets fout, maar het mocht (Gelderlander, 10-09-2002)
  - Eerst dineren en dan lekker naar het bordeel (Gelderlander, 28-09-2002)
- Plaatjes:
  - www.google.com, onder het kopje; plaatjes bouwfraude.

Hoe wordt bepaald welk bedrijf welke aanbesteding krijgt:

- Boeken:
  - Bouwfraude van Cok Bos, verdere informatie zie “Wat houdt de Bouwfraude precies in.” Bladzijdes: 29 t/m 32.
- Internet:
  - zie “Wat houdt de Bouwfraude precies in.”
- plaatjes:
  - www.google.com, onder het kopje; plaatjes bouwfraude.

Wat is een schaduwboekhouding:

Profielwerkstuk De Bouwfraude

naam: Caspar Bouwels
© havovwo.nl

- Internet: - www.bouwfraude.nl
- www.avbb.nl
- Plaatjes: - www.google.com, onder het kopje; plaatjes bouwfraude

De bedrijven die betrokken zijn bij de Bouwfraude:

- Internet: - www.bouwfraude.nl
- www.avbb.nl
- www.openbaarministerie.nl
- www.gelderlander.nl
- Eindverslag van de Parlementaire enquêtecommissie bouwfraude bladzijde 400.
- Plaatjes: - www.google.com, onder het kopje; plaatjes bouwfraude.